

Dutka Ákos: „A Holnap városa”

A kortárs-költő emlékezik a százade'ei színes, forgatagos Nagyváradra, nevezetes épületeire, jellegzetes embereire, erkölcsöire, művészeire, Adyra, Juhász Gyulára és a többiekre — emlékezik és költ; mert regény sem lehet érdekesebb ennél a mozgalmas, friss és találó párbeszédekben gazdag könyvnél.

Elénk rajzolódik Tiszáék hirhedt Magyarországa: a szenilis Tisza Kálmán hanyatló alakja, Tisza István gögös és kegyetlen képe, a nemesi vármegye — de már száll fel a páva a vármegyeházra, és egyszerre megérkezik, itt él szemünk előtt a kimeríthetetlen erejű foradalmár-zseni. Dutka nem teremt legendákat, szépiítés nélkül festi elénk Ady min-

dennapi életét, küzdelmeit — és ezzel jelentősen hozzásegít ahhoz, hogy sokhúrú költészetét jobban tudjuk megérteni és átélni. Igen megkapó a szeretettel megrajzolt Juhász Gyula-portré, s a szerény, de határozott vonásokkal kikerekített önarckép. De ami a könyvben a legfőbb érték: éreztetni tudja azt az ideges és gyönyörű várakozást és szomjúságot, mellyel Várad az új kultúra felé fordult, mely nélkül Ady sem lett volna azzá, aki lett, mely annyi kultúrértéket teremtett és termelt ki magából, s amelynek fő irodalmi mozgalma nem véletlenül írta zászlajára: A Holnap. Új holnapot ígértek a feudális maradiság, a gentry korlá-

toltság és szemellenző ellenében — bátor, magyarságért és kultúráért odaadóan rajongó és tenni merő magatartásuk ma is példaképünk lehet.

Nem vagyok oly alapos ismerője a kornak, hogy a könyvet ténybeli-tartalmi szempontból meg tudjam bírálni. Talán a hirhedt Duk-duk-affér tárgyalásakor igazságtalan egy kissé az író Adyval szemben — az akkori, nem egészen indokolt sértettségét élte át ismét az emlékező? Mindegy, a könyv úgy jó, ahogy van: ötven év múltán is frissen kavarnak benne a régi indulatok, emlékek, melyek egyben kulcsok is nemzeti életünk fontos korszakának megértéséhez.

(Magvető Könyvkiadó.)

Eörsi István